

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แสตมป์ หรือตราไปรษณียากร (อังกฤษ: Postage stamp หรือ Stamp) เป็นหลักฐานการชำระค่าบริการไปรษณีย์ มักเป็นกระดาษรูปสี่เหลี่ยมเพื่อติดบนซองจดหมาย แสตมป์ที่มีรูปร่างหรือทำจากวัสดุอื่นก็มีปรากฏให้เห็นอยู่บ้าง แนวคิดเรื่องการใช้แสตมป์เป็นค่าไปรษณีย์ริเริ่มโดยนายเจมส์ ชาลเมอส์ (James Chalmers) ชาวสกอตแลนด์ เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2377 (ค.ศ. 1834) ซึ่งความคิดดังกล่าวก็ได้รับการยอมรับต่อมาใน พ.ศ. 2382 ภายใต้การผลักดันของ เซอร์โรว์แลนด์ ฮิลล์ (Sir Rowland Hill) เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2383 ก็ได้ออกแสตมป์ดวงแรกของโลกคือแสตมป์เพนนีแบล็ค (Penny Black) มีราคาหน้าดวง 1 เพนนี ซึ่งเป็นอัตราค่าไปรษณีย์สำหรับจดหมาย สามารถส่งได้ทุกปลายทางด้วยอัตราเดียวกันและเริ่มมีผลบังคับใช้ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2383 (<https://th.wikipedia.or/wiki/แสตมป์>)

ในประเทศไทยแสตมป์ชุดแรกของไทย คือ แสตมป์ชุดที่หนึ่ง หรือชุดโสฬศ ออกเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม พ.ศ. 2426 ประกอบด้วยแสตมป์ราคา หนึ่ง โสฬศ (ครึ่งอัฐ) หนึ่งอัฐ หนึ่งเสี้ยว (สองอัฐ) หนึ่งซีก (สี่อัฐ) หนึ่งสลึง (สิบหกอัฐ) แสตมป์อีกดวงราคาหนึ่งเฟื้อง (แปดอัฐ) มาถึงล่าช้าและไม่มีการใช้งานจริงทางไปรษณีย์ แสตมป์ชุดนี้ออกแบบและพิมพ์ที่บริษัท วอเตอร์โลว์แอนด์ซันส์ (Waterlow and Sons) กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักร ในช่วงนั้นไทยยังไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพสากลไปรษณีย์ แสตมป์ชุดนี้จึงยังไม่มีชื่อประเทศปรากฏบนดวง ส่วนแสตมป์ที่สั่งพิมพ์ชุดต่อมา มาเป็นไปตามกฎของสหภาพสากลไปรษณีย์ กล่าวคือ มีชื่อประเทศและราคาในภาษาอังกฤษ และภาพที่นิยมใช้บนแสตมป์ทั่วไป ได้แก่ ภาพพระมหากษัตริย์ของประเทศนั้นๆ

ภาพที่ 1.1 แสตมป์ดวงแรกของโลก (Penny Black)

ภาพที่ 1.2 แสตมป์ชุดแรกของไทย (ชุดโสฬส)

การสะสมแสตมป์เป็นงานอดิเรกที่นิยมทั่วโลกอย่างหนึ่ง ผู้สะสมจะพยายามหาแสตมป์ให้ได้ตามที่ต้องการ ซึ่งอาจจะมาจากซองจดหมาย หรือซื้อแสตมป์ที่ยังไม่ได้ใช้งานที่ไปรษณีย์ การสะสมแสตมป์ไม่ได้จำกัดเฉพาะแสตมป์เท่านั้น หน่วยงานไปรษณีย์ยังจัดทำของที่ระลึกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาจำหน่ายเพื่อการสะสมโดยเฉพาะ นอกจากนี้แล้วผู้จัดสร้างแสตมป์จะนำสิ่งที่เป็นสาระสำคัญต่างๆ มาบรรจุลงบนภาพตราไปรษณียากร หรือแสตมป์ ซึ่งภาพเหล่านี้ทำให้ได้เรียนรู้อะไรมากมาย ซึ่งภาพที่นำมาพิมพ์บนดวงตราไปรษณียากรหรือแสตมป์นั้นมีความหมาย ความสำคัญต่อบ้านเมือง อาจจะได้ว่าแสตมป์เป็นสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ของชนชาตินั้นๆ ก็ได้ (ที่มา: <http://www.oknation.net/blog/nukpan/2007/10/14/entry-1>)

ปัจจุบันตราไปรษณียากร/สิ่งสะสมหลายชุดที่ผลิตขึ้นมาจำนวนมากไม่มีการจัดทำเพิ่ม และสามารถจำหน่ายหมดในเวลาอันรวดเร็วไม่เหลือตกค้างกองคลัง รวมทั้งนำไปจัดทำสินค้าเพิ่มมูลค่าในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้จากการจำหน่ายปกติ ตราไปรษณียากรและสิ่งสะสมที่จัดสร้างขึ้นใหม่และผ่านขั้นตอนการตรวจรับและส่งเข้าคลังเรียบร้อยแล้ว จะมีการจัดสรรให้สมาชิกบัญชีเงินฝากส่งจอง/สั่งซื้อ ส่งที่ทำการไปรษณีย์เพื่อจำหน่ายต่อไป อีกส่วนสำรองไว้ใช้ในกิจการไปรษณีย์ไทยหรือเก็บเป็นสมบัติของไปรษณีย์ไทย ถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดแสดงที่พิพิธภัณฑ์ จัดทำแผงโชว์ทั่วประเทศ จัดทำอัลบั้มแจกแขก เก็บไว้เพื่อจัดทำสินค้ามูลค่าเพิ่มทดแทนการชำระจากการจัดทำสิ่งสะสม ทดแทนการชำระจากการเตรียมส่งสมาชิก ส่งให้สหภาพสากลไปรษณีย์ Universal Postal Union: UPU กลุ่มวิชาการตลาด (2554, น. 20) และยอดจำหน่ายแสตมป์ในช่วงเวลา 5 – 6 ปีที่ผ่านมาพบว่ายอดจำหน่ายแสตมป์ที่ระลึกอยู่ที่ประมาณ 400-450 ล้านบาท/ปี (<http://www.siamstamp.com/forum/index.php?topic=5755.5>; wap2) ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า ยังมีผู้ที่นิยมสะสมแสตมป์อยู่อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากพฤติกรรมส่วนบุคคลของผู้สะสมไม่ว่าจะเป็นด้านทัศนคติ หรือความชอบส่วนบุคคลที่มีผลต่อยอดขายแสตมป์ของบริษัทไปรษณีย์ไทย ก็อาจจะมีปัจจัยด้านอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ การทำการ

โฆษณา และการประชาสัมพันธ์แสดมปี รวมไปถึงการจัดกิจกรรมต่างๆ ในช่วงเทศกาลสำคัญ ซึ่ง การสื่อสารในลักษณะดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดการสื่อสารการตลาดซึ่ง SHIM (2003) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือสื่อสารหลายรูปแบบ โดยสื่อสารให้เป็นหนึ่งเดียว และส่งผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค การดำเนินการสื่อสารในลักษณะดังกล่าวจึงอาจส่งผลให้เกิด การรักษาความนิยมจากผู้สะสมได้อย่างสม่ำเสมอ และส่งผลไปยังยอดขายแสดมปีในที่สุด นอกจากนี้การสื่อสารการตลาดยังมีความสำคัญเพราะเป็นกระบวนการสื่อสารเพื่อจูงใจในระยะยาว และต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือหลายรูปแบบ เช่น โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ตลาดตรง การส่งเสริมการขาย การจัดการความสัมพันธ์กับลูกค้า การตลาดเน้นกิจกรรม คอลเซ็นเตอร์ และอีเมลล์ ฯลฯ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ (พจนารถ แก้วกาศ และคณะ, 2553)

จากความน่าสนใจและควมมีคุณค่าของแสดมปีสะสมที่ยังคงความนิยมอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแสดมปีที่ระลึก เพื่อการสะสมของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการสื่อสารการตลาดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารการตลาดขององค์กรธุรกิจอื่นๆ ได้ในลำดับต่อไป

2. คำถามนำวิจัย

2.1 ลักษณะทางประชากรของผู้สะสมแสดมปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร

2.2 พฤติกรรมการซื้อแสดมปีที่ระลึกของบริษัทไปรษณีย์ไทยจำกัดของผู้สะสมแสดมปีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนเป็นอย่างไร

2.3 การสื่อสารการตลาดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแสดมปีที่ระลึก ของผู้สะสมแสดมปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนหรือไม่อย่างไร

2.4 ลักษณะทางประชากรของผู้สะสมแสดมปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนแตกต่างกัน ส่งผลต่อการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการซื้อแสดมปีที่ระลึกแตกต่างกันอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

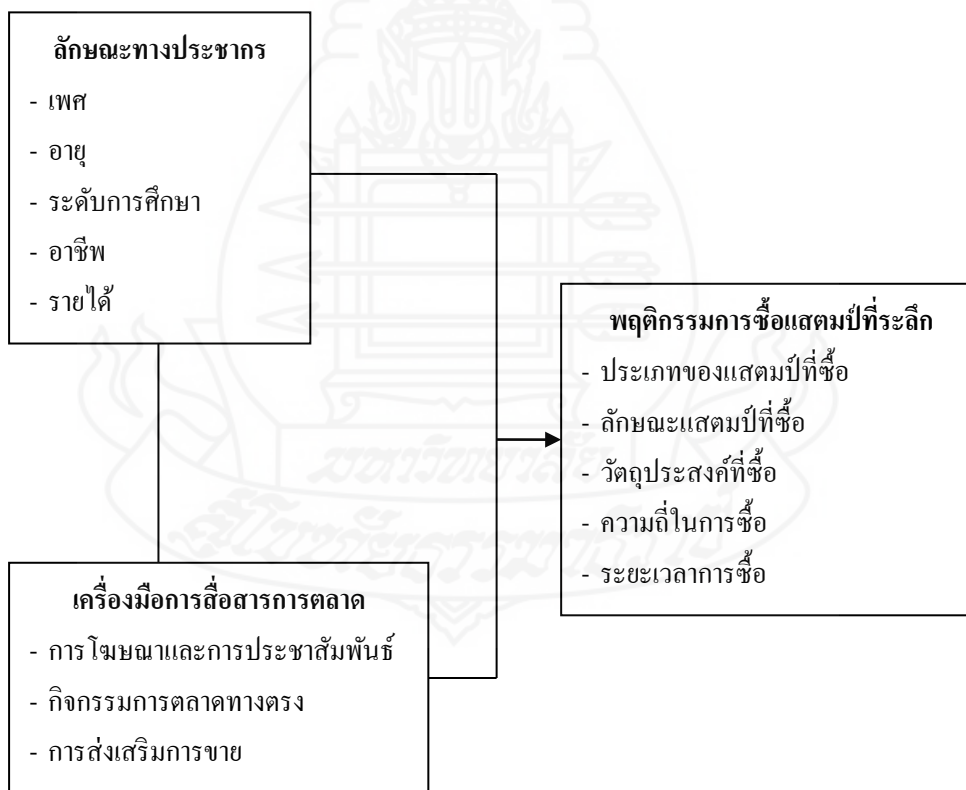
3.1 เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรของผู้สะสมแสตมป์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

3.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการซื้อแสตมป์ที่ระลึกของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดของผู้สะสมแสตมป์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

3.3 เพื่อศึกษาเครื่องมือการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อแสตมป์ที่ระลึกของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ของผู้สะสมแสตมป์ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน

3.4 เพื่อเปรียบเทียบลักษณะทางประชากรกับพฤติกรรมการซื้อแสตมป์ที่ระลึกที่เนื่องมาจากเครื่องมือการสื่อสารการตลาดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะทางประชากรของผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนแตกต่างกัน พฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน โดยมีสมมติฐานย่อย ดังนี้

5.1 ผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน

5.2 ผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีอายุแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน

5.3 ผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน

5.4 ผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน

5.5 ผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึกที่เนื่องมาจากการสื่อสารการตลาดที่ต่างกัน

6. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 3 ด้านดังนี้

6.1 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยนี้ทำการศึกษาลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการซื้อแต้มปีที่ระลึก และการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการซื้อแต้มปีที่ระลึก

6.2 **ขอบเขตด้านประชากร** การวิจัยนี้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้สะสมแต้มปีที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ, จังหวัดขอนแก่น, จังหวัดหนองบัวลำภู, จังหวัดอุดรธานี, จังหวัดนครพนม, จังหวัดหนองคาย, จังหวัดเลย, จังหวัดสกลนคร, จังหวัดมหาสารคาม, จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดบึงกาฬ

6.3 **ขอบเขตด้านเวลา** การวิจัยนี้ทำการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 25 มีนาคม 2559 – 25 เมษายน 2559

7. นิยามศัพท์เฉพาะ

7.1 การสื่อสารการตลาด หมายถึง เครื่องมือการสื่อสารที่บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด ใช้เพื่อสื่อสารไปยังผู้บริโภค ซึ่งได้แก่

7.1.1 การโฆษณา และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำการเสนอข่าวสารแสดมภ์ที่ระลึกผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ (โบชัวร์/แผ่นพับ) นิตยสาร หรือวารสาร รวมถึงการจัดกิจกรรม (ออกบูท) ตามเทศกาลต่างๆ และการมอบของที่ระลึก/ของแจก/ของแถม

7.1.2 กิจกรรมส่งเสริมการขาย ซึ่งการส่งเสริมเพื่อกระตุ้นให้ผู้ซื้อแสดมภ์ที่ระลึกซื้อเพื่อความเพลิดเพลิน และเป็นการออมทรัพย์อีกทางหนึ่ง โดยการจัดกิจกรรม (ออกบูท) จัดกิจกรรมตามเทศกาล การให้ของขวัญเพื่อเป็นรางวัล

7.1.3 กิจกรรมการตลาดทางตรง ซึ่งทำการจัดกิจกรรมโดยพนักงานขายหน้าเคาน์เตอร์ที่ทำการไปรษณีย์ทั่วประเทศ การจัดกิจกรรมจำหน่ายผ่านช่องทางโทรศัพท์ 1545 การจัดกิจกรรมจำหน่ายผ่านเว็บไซต์ www.ThailandPost.com การจัดจำหน่ายโดยจัดส่งทาง EMS ให้ผู้ที่สมัครเป็นสมาชิก

7.2 พฤติกรรมการซื้อแสดมภ์ที่ระลึก หมายถึง การพิจารณาซื้อแสดมภ์ที่ระลึกจากประเภท และ รูปแบบแสดมภ์ วัตถุประสงค์ บุคคลที่มีอิทธิพล และความถี่ในการซื้อแสดมภ์ และระยะเวลาการสะสมแสดมภ์ที่ระลึก

7.3 แสดมภ์ที่ระลึก หมายถึง แสดมภ์ที่ระลึกที่บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด จัดทำขึ้น เพื่อจำหน่ายให้ผู้สะสม ในวาระพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ แสดมภ์ภาพประวัติศาสตร์ ภาพพระบรมฉายาลักษณ์ราชวงศ์จักรี ภาพทิวทัศน์ ภาพดอกไม้สวยงาม ภาพสัตว์สวยงาม

7.4 ผู้สะสมแสดมภ์ที่ระลึกในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน หมายถึง ประชาชนผู้สะสมแสดมภ์ที่ระลึกใน 11 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี จังหวัดนครพนม จังหวัดหนองคาย จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดบึงกาฬ

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแผนการสื่อสารการตลาดของบริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัด หรือนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสื่อสารการตลาดขององค์กรธุรกิจอื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงได้ในลำดับต่อไป